

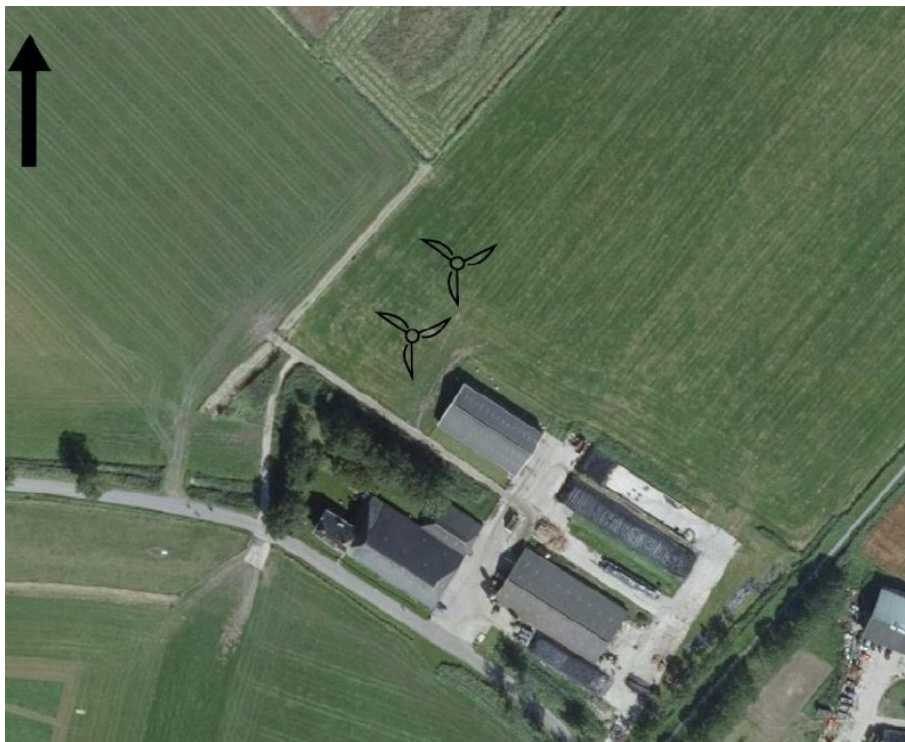
Ecologie

KADER

Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd. Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het projectgebied ten behoeve van de inventarisatie op 16 augustus 2017 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: zonnig, circa 19°C en een zwakke wind.

PROJECTGEBIED

Het projectgebied is gelegen aan de noordwestzijde van het erf van Hoofdstraat 53 te Houwerzijl. Het project bestaat uit de plaatsing van twee kleine windturbines ten westen en noordwesten van de bebouwing. De beoogde locatie van de windmolens wordt weergegeven in figuur 1. Het gaat om windmolens met een ashoogte van 15 meter en een rotordiameter van 12 meter. De windturbines worden gefundeerd op beton.

Figuur 1. Beoogde locatie voor de plaatsing van 2 kleine windturbines op het erf van Hoofdstraat 53 te Houwerzijl (bron: informatie document E.A.Z. Wind).

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

De locatie voor de bouw van de 2 windmolens bestaat uit agrarisch gras- en akkerland met een door het intensieve beheer zeer beperkte natuurwaarde. Ten tijde van het veldbezoek was het in gebruik als weiland en maisakker. Uit het raadplegen van de Nationale Database Flora en Fauna² (NDFF) via Quickscanhulp.nl³ (© NDFF - quickscanhulp.nl 15-08-2017 15:47:41) blijkt dat in de omgeving van het projectgebied (0-1 kilometer) de laatste vijf jaar een aantal beschermde soorten zijn waargenomen. Het gaat vooral om zoogdieren en vogels. Deze soorten worden hieronder indien van toepassing besproken.

Het intensief beheerd, voedselrijk agrarisch akker- en weiland biedt geen biotoop voor beschermde plantensoorten. De aanwezigheid van beschermde plantensoorten in of nabij het projectgebied kan worden uitgesloten.

Enkele vleermuissoorten kunnen verblijven in open agrarisch gebied, zoals de uit de omgeving van het projectgebied bekende gewone dwergvleermuis en laatvlieger (Quickscanhulp.nl) en rosse vleermuis. De locatie voor de bouw van windmolens ligt op circa 20 meter van de bebouwing op het erf en in open gebied, zodat vernietiging van vleermuisverblijfplaatsen niet aan de orde is als gevolg van het plan.

Het projectgebied ligt niet in de nabijheid van doorlopende lineaire structuren, zoals lanen en watergangen, die onderdeel kunnen vormen van een essentiële vliegroute van vleermuizen. Door de ligging van het projectgebied op afstand van bebouwing en opgaande beplanting in open gebied zonder beschutting heeft de locatie ook relatief weinig waarde voor foeragerende vleermuizen. De stallen op het erf zijn deels opgetrokken uit baksteen en voorzien van damwandplaten en hebben een golfplaten dak zonder binnenbetimmering of spouwmuren. Deze stallen zijn derhalve ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Nestplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten in het projectgebied door het ontbreken van opgaande beplanting

2 Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens: de Gegevensautoriteit Natuur heeft vastgesteld dat ze kloppen. Informatie is te vinden op www.natuurloket.nl.

3 Quickscanhulp.nl is een online applicatie waarmee een afgeleide van data uit de NDFF wordt weergegeven. Het is daarmee een hulpmiddel voor ervaren ecologen om te bepalen of een beschermde soort wel of niet in het projectgebied kan voorkomen. Quickscanhulp.nl geeft aan op welke afstand waarnemingen van beschermde soorten in relatie tot het projectgebied zijn aangetroffen. Voor Quickscanhulp.nl worden alleen gevalideerde waarnemingen gebruikt, de Gegevensautoriteit Natuur staat hiervoor in.

en bebouwing. Ook akker- en weidevogels zullen niet broeden in het projectgebied door de ligging direct naast het erf van Hoofdstraat 53. Zo ligt het projectgebied ruim binnen de verstoringzone voor weidevogels van 200 meter om bebouwing in agrarisch gebied (Bruinzeel & Schotman 2011⁴). In sloten rondom kunnen wel minder verstoringgevoelige soorten als meerkoet en wilde eend tot broeden komen.

In het projectgebied kunnen enkele algemene amfibieën- en zoogdiersoorten in lage aantallen voorkomen, zoals gewone pad, bruine kikker, veldmuis, egel en haas. Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.

Geschikt leefgebied voor beschermde niet-vrijgestelde soorten uit de soortgroepen grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden is niet aanwezig in het projectgebied. Uit de gegevens van Quicksanhulp komen ook geen waarnemingen van deze soorten naar voren.

TOETSING

Als gevolg van het project gaan geen vleermuisverblijfplaatsen verloren. Windturbines kunnen echter ook zorgen voor verstoring van vleermuizen en voor aanvaringsslachtoffers onder vleermuizen.

Er is nog weinig bekend over de effecten van kleine windturbines op vleermuizen. Enkele studies beschrijven de effecten van kleine windturbines op het foerageergedrag van vleermuizen. Uit deze studies komt naar voren dat tot op in ieder geval 20-25 afstand van de kleine turbines lagere aantallen foeragerende vleermuizen waargenomen worden (Minderman et al., 2012⁵; Minderman et al., 2017⁶). Minderman et al. (2017) geven aan dat effecten tot op 100 meter afstand meetbaar zijn, maar dat de verstoring vermoedelijk voor het grootste deel binnen 25 meter afstand van de windturbines plaatsvindt. Binnen een straal van 25 meter van de windturbines zijn agrarisch grasland, sloten een stal en verharding aanwezig. Waardevol foerageergebied voor vleermuizen met opgaande beplanting of andere beschutte plekken ontbreekt binnen deze verstoringzone. In de omgeving van het projectgebied is in ruime mate alternatief en deels ook hoogwaardiger foerageergebied voor vleermuizen aanwezig zoals bijvoorbeeld de windsingel rondom de boerderij. Gezien het kleine aantal windturbines zal dan ook zeker geen aantasting plaatsvinden van essentieel foerageergebied van vleermuizen.

Voor het risico op aanvaringsslachtoffers is relevant welke soorten kunnen worden verwacht rond de windturbines. Daarnaast is de vlieghoogte van de te verwachten soorten relevant. Van de uit de omgeving van het projectgebied bekende en te verwachten soorten foerageren de soorten gewone en ruige

⁴ Bruinzeel, L.W. & A.G.M. Schotman, 2011. Onderbouwing verstoringafstanden weidevogels Fryslân. A&W rapport:1624/Alterra 2184 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden/Alterra Wageningen

⁵ Minderman, J., C.J. Pendlebury, J.W. Pearce-Higgins, K.J. Park, Experimental Evidence for the Effect of Small Wind Turbine Proximity and Operation on Bird and Bat Activity. PLoS ONE 7(7): e41177. doi:10.1371/journal.pone.0041177

⁶ Minderman, J., M.H. Gillis, H.F. Daly, K.J. Park, 2017. Landscape-scale effects of single- and multiple small wind turbines on bat activity. Anim Conserv.DOI: 10.1111/acv.12331

dwergvleermuis en laatvlieger en rosse vleermuis in open agrarisch landschap. Al deze soorten jagen op 5 - 50 meter hoogte en daarmee op rotorhoogte (9 - 21 meter) van de windturbines. Rosse vleermuis jaagt meestal op grotere hoogtes. Minderman et al. (2015)⁷ berekenen op basis van gevonden slachtoffers bij kleine windturbines een aantal vleermuisslachtoffers van 0,008 - 0,169 exemplaren/turbine/jaar. Gezien het ontbreken van opgaande beplanting en geschikte bebouwing in een straal van 25 meter om het projectgebied zal de kans op vleermuisslachtoffers bij de turbines eerder lager dan hoger zijn dan de aangegeven aantallen slachtoffers bij Minderman et al. (2015). Op basis van de bestaande onderzoeken, de huidige inrichting van het projectgebied en het lage aantal windturbines (2) wordt dan ook hooguit een incidenteel slachtoffer onder vleermuizen verwacht die zeker geen effect zal hebben op de gunstige staat van instandhouding van de te verwachten soorten. Een ontheffingsaanvraag voor aanvaringsslachtoffers onder vleermuizen is dan ook niet nodig.

Binnen het projectgebied zijn geen nestplaatsen van vogels te verwachten, zodat hooguit effecten door verstoring van foeragerende vogels en door aanvaringsslachtoffers onder vogels mogelijk zijn. Minderman et al. (2012) vonden geen effect van kleine windturbines op de dichtheid van foeragerende vogels nabij kleine windmolens. Bovendien gaat het in voorliggende situatie om slechts 2 windmolens, waardoor hooguit een zeer klein gebied ongeschikt wordt voor foeragerende vogels. In de omgeving is in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vogels door verlies van foerageergebied zijn niet aan de orde.

Minderman et al. (2017) berekenen op basis van gevonden slachtoffers bij kleine windturbines een aantal vogelslachtoffers van 0,079 - 0,278 exemplaren/turbine/jaar, zodat op basis van dit onderzoek niet meer dan incidentele slachtoffers te verwachten zijn. Een aantal vogelsoorten, zoals huismus, foerageert echter graag op de erven van agrarische bedrijven, zodat bij hoge aantallen nesten in de nabijheid van het projectgebied meer dan incidentele aanvaringsslachtoffers niet uitgesloten zijn.

Tijdens het veldbezoek zijn in de naastgelegen stal geen nestplaatsen van huismus of andere jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. Huismus broedt wel in de zuidelijker, op grotere afstand gelegen stal en mogelijk in het woonhuis. Het risico van uitvliegende exemplaren huismus die vervolgens in aanvaring komen met de windmolens is gezien de afstand zeer gering. Er wordt hooguit een incidenteel slachtoffer onder huismussen verwacht dat zeker geen effect zal hebben op de gunstige staat van instandhouding. Een ontheffingsaanvraag voor aanvaringsslachtoffers onder huismussen is dan ook niet nodig.

Als gevolg van de ruimtelijke ontwikkelingen kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene amfibieën- en of zoogdierensoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te

⁷ Minderman, J., E. Fuentes-Montemayor, J.W. Pearce-Higgins, C.J. Pendlebury, K.J. Park, 2015. Estimates and correlates of bird and bat mortality at small wind turbine sites. *Biodiversity and Conservation* Volume 24, Issue 3, pp 467-482

verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Groningen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig projectgebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voormalig Ecologische Hoofdstructuur) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor de provincie Groningen uitgewerkt in de Provinciale Omgevingsvisie 2016-2020 en de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

NATUUR BUITEN HET NNN

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid wordt verder buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande bos- en natuurgebieden en weidevogel - en akkervogelleefgebieden.

INVENTARISATIE

Het projectgebied ligt niet in of grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Wnb. Het meest nabijgelegen gebied beschermd middels de Wnb betreft het Natura 2000-gebied Lauwersmeer dat is gelegen op een afstand van ongeveer 5 km ten westen van het projectgebied. Het Lauwersmeer is eveneens het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als NNN. Op een afstand van ruim 500 meter ten noordwesten van het projectgebied ligt een bosje dat is aangewezen als 'natuur buiten het NNN'. Het projectgebied maakt samen met de omgeving onderdeel uit van 'leefgebied akkervogels'. De Omgevingsverordening Groningen 2016 stelt dat ruimtelijke plannen niet in significante mate afbreuk mogen doen aan de waarden van het leefgebied voor akkervogels.

TOETSING

Het projectgebied ligt op grote afstand van het Lauwersmeer en omvat geen gronden die van belang zijn voor aangewezen vogelsoorten van het Natura

2000-gebied. Bovendien is het projectgebied door de ligging naast het erf van een agrarisch bedrijf niet van waarde voor foeragerende vogelsoorten van Natura 2000-gebied Lauwersmeer, zodat belangrijke ecologische relaties tussen het projectgebied en Natura 2000-gebied ontbreken. Negatieve effecten op aangewezen habitats en soorten van het Lauwersmeer treden niet op. Het project is daarom niet in strijd met de gebiedenbescherming van de Wet natuurbescherming.

Door de grote afstand tot het Lauwersmeer en NNN-gebieden, het ontbreken van belangrijke ecologische relaties en de aard van het project, kunnen negatieve effecten op het NNN eveneens worden uitgesloten. Op dit punt is het project niet in strijd met de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

Het projectgebied ligt eveneens op ruime afstand van 'natuur buiten het NNN'. Negatieve effecten op 'natuur buiten het NNN' kunnen worden uitgesloten gezien de ligging van het projectgebied en de aard van het project.

Het projectgebied inclusief een deel van het aangrenzende erf en het omliggende gebied maakt onderdeel uit van 'leefgebied akkervogels'. Ten aanzien van de ligging in 'leefgebied akkervogels' is navraag gedaan bij de provincie Groningen (contactpersoon: de heer A. van Klinken). Er zijn van deze locatie geen specifieke gegevens over akkervogels bekend. Gezien de ligging van het projectgebied nabij bebouwing en in grasland en de aard van het plan concludeert de provincie dat er op voorhand geen knelpunten zijn te verwachten ten aanzien van akkervogels als gevolg van het project. Door de ligging van het projectgebied nabij bebouwing en intensief beheerd agrarisch gebied heeft het projectgebied weinig waarde als leefgebied voor akkervogels. Er gaat reeds een versturende werking uit van bebouwing en beplanting op het erf. De plaatsing van windmolens leidt dan ook nauwelijks tot een afname van de openheid van het 'leefgebied akkervogels'. Negatieve effecten op 'leefgebied akkervogels' als gevolg van het project zijn niet te verwachten, het project is op dit punt niet in strijd met de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

Conclusie

Op basis van de uitgevoerde ecologische inventarisatie is gezien de aangetroffen terreinomstandigheden en de aard van de ontwikkeling een voldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan. De plannen zijn niet in strijd met de soortenbescherming en gebiedsbescherming uit de Wnb. Een ontheffing op grond van de Wnb voor soorten alsook een vergunning op grond van de Wnb voor gebieden is op voorhand niet nodig voor de beoogde activiteiten. De ontwikkeling is daarnaast op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Omgevingsverordening provincie Groningen.